

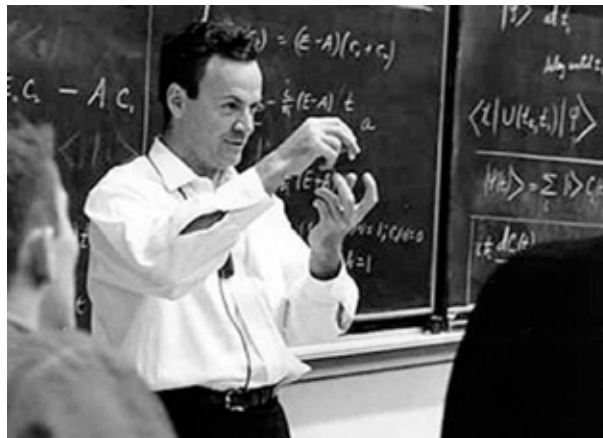
Sobre l'ofici de divulgar la ciència

J. M. Mulet

Institut de Biologia Molecular i Cel·lular de Plantes · UPV

Per a un científic, un professor d'universitat o un professor de batxillerat, és obligatori fer divulgació científica? Complicada pregunta i més complicada encara la resposta. Vejam, imaginem que la resposta és negativa, que la divulgació científica és una responsabilitat i s'ha de deixar en mans de professionals. Ací ve la segona qüestió incòmoda. Si volem una divulgació científica professional, ha d'haver-hi gent que pugui viure, per exemple, de fer programes de ciència en televisió o ràdio; o sense recórrer als mitjans de comunicació, de fer tallers de ciència en escoles i instituts, o d'organitzar activitats dirigides al públic en general. Penseu un moment. A quants divulgadors professionals coneixeu? Us ve algun nom al cap? **Pere Estupinya? Eduard Punset?** Algú més? Quina inversió fa un ajuntament en activitats científiques? Quin pressupost té un centre d'ensenyament per a aquestes activitats? És complicat demanar divulgació professional quan no hi ha un mercat i no hi ha forma de guanyar-se la vida fent-se professional. Per tant, el gruix de la divulgació serà per a gent que no es dedica a això. L'ofici de divulgador ara com ara pràcticament no existeix.

Així doncs, i atès que divulgar ciència és una activitat que es fa a costa del propi temps de feina o de temps lliure o de temps amb la família, divulgar és una activitat voluntària, i com a tal està a l'abast de qualsevol. Conec grans científics que són pèssims divulgadors i a l'inrevés. També conec grans divulgadors que no tenen formació científica, però que es documenten millor que ningú i saben transmetre-ho, o periodistes de ciència amb formació científica a qui has d'explicar-los vint vegades una qüestió i tot i així l'expliquen malament. Crec que sols hi ha un cas en què la divulgació havia de ser obligatòria, o almenys ser incentivada, és el cas que em toca més a prop, el dels científics. Per què hauria de ser obligatòria? La raó és que els científics ens financem amb fons públics, és a dir, si podem contractar gent i comprar reactius és gràcies als impostos dels contribuents; per tant, tenim el deure moral de contar què fem o d'explicar temes científics a la població. Jo ho faig perquè m'agrada, bàsicament, que és la mateixa raó per la qual ho fa el 90% de la gent que conec que fa divulgació científica. I em costa temps, molt de temps, però a poc a poc ho anem traient. Té retorn aquest esforç? Depèn, diners no n'espere, i com he dit adés, no existeix la professió de divulgador, llavors, imagineu si, damunt, eres amateur. De tant en tant, alguna

Sobre la divulgació científica podríem citar allò que **Feynmann** va dir de la física i el sexe: «De ben segur que serveix per a alguna cosa, però no és per això per què ho fem».

xerrada o alguna col·laboració en algun mitjà de comunicació és pagada, però si feu números de diners ingressats i d'hores invertides, no es fa per diners. La motivació és la satisfacció personal, principalment. I ja us dic que és aquesta i sols aquesta.

Ara els nostres polítics han descobert que existeix la divulgació i cada vegada que demanes un projecte d'investigació hi ha un apartat on et pregunten per la difusió i divulgació dels resultats, i et demanen que la faces. Però després quan vas a demanar un projecte o vols acreditar-te per alguna figura universitària eixa casella ja no existeix. Actualment, la divulgació no és un ofici, no és una activitat remunerada, ni tampoc no es pot dir que servisca per a fer currículum, perquè pràcticament no compta gens per a res. Així, a tall de colofó, sobre la divulgació podem citar el que deia **Richard Feynmann** sobre la física. Deia el premi Nobel que "la física és com el sexe, segur que serveix per a alguna cosa, però no és per això per què ho fem". Doncs, ja sabeu, divulgar ciència, encara que no siga física, també és com el sexe.

